

ZAMONAVIY TA’LIMDA PEDAGOGIKA VA CHET TILLARINI O’QITISHNING INNOVATSION METODLARI

A.U. Umurzakova
O‘zDJTU Arab tili tarjima
nazariyasi va amaliyoti
kafedrası o‘qituvchisi

[Email: aygulumurzakova@gmail.com](mailto:aygulumurzakova@gmail.com)

Annotatsiya: Ushbu maqola zamonaviy ta’limda pedagogika va chet tillarini o‘qitishda qo‘llanilayotgan innovatsion metodlarni o‘rganishga bag‘ishlangan. Innovatsion metodlar, jumladan, raqamli texnologiyalar, onlayn o‘qitish platformalari, interaktiv o‘yinlar va multimedia vositalari chet tillarini o‘qitish samaradorligini oshirib, talabalarning motivatsiyalarini, til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishlarini orttirib, ularni faol ishtirokchilarga aylantiradi. Zamonaviy metodlardan foydalanish o‘quv jarayonini interaktiv qilish, talabalarni mustaqil va ijodiy fikrlashga rag‘batlantirish, hamda bilim olish jarayonini osonlashtirish imkoniyatlarini oshirishda yordam beradi. Tadqiqot metodologiyasi sifatida ilmiy adabiyotlarni o‘rganish, o‘qitish metodlari va ularning natijalarini tahlil qilish usullari qo‘llanilgan.

Kalit so‘zlar: zamonaviy ta’lim, pedagogika, chet tillarini o‘qitish, innovatsion metodlar, interaktiv texnologiyalar, raqamli ta’lim, multimediya vositalari.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению инновационных методов, используемых в современном обучении педагогике и преподавании иностранных языков. Инновационные методы, такие как цифровые технологии, онлайн-платформы для обучения, интерактивные игры и мультимедийные средства, повышают эффективность преподавания иностранных языков, увеличивают мотивацию студентов, их интерес к изучению языка и превращают их в активных участников учебного процесса. Использование современных методов помогает сделать образовательный процесс интерактивным, стимулировать студентов к независимому и креативному мышлению, а также предоставляет возможности для облегчения процесса обучения. Методология исследования включает изучение научной литературы и методов преподавания, а также анализ их результатов.

Ключевые слова: современное образование, педагогика, преподавание иностранных языков, инновационные методы, интерактивные технологии, цифровое обучение, мультимедийные средства.

Annotation: This article is dedicated to studying the innovative methods used in modern education, specifically in pedagogy and foreign language teaching. Innovative methods, including digital technologies, online teaching platforms, interactive games, and multimedia tools, enhance the effectiveness of foreign language teaching, increasing students' motivation, their interest in language learning, and transforming them into active participants. The use of modern methods

helps to make the learning process interactive, encourages students to think independently and creatively, and provides opportunities to facilitate the learning process. The research methodology includes studying scientific literature, teaching methods, and analyzing their results.

Keywords: *modern education, pedagogy, foreign language teaching, innovative methods, interactive technologies, digital education, multimedia tools.*

KIRISH

Chet tillarini o‘rganishning dolzarbligi kundan kunga oshib bormoqda. Globallashuv jarayoni va iqtisodiy integratsiya natijasida bir nechta tillarni bilish jamiyatda raqobatbardosh bo‘lishning muhim omiliga aylandi. Ilg‘or texnologiyalar va interaktiv yondashuvlarning jadal rivojlanishi, ayniqsa, chet tillarini o‘qitishda yangi imkoniyatlar ochib bermoqda. Ta‘lim jarayonida foydalanilayotgan zamonaviy metodlar o‘quvchilarning qiziqishini oshirish, bilimlarni o‘zlashtirish, darajasini yuqori ko‘tarish va o‘qituvchilar uchun dars o‘tishni yanada samarali qilishga yordam beradi. Shu sababli, ta‘lim sohasida innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Chet tillarini o‘qitishda interaktiv texnologiyalar, jumladan, onlayn platformalar, multimediya vositalari, o‘yinlashtirish, virtual va qo‘shimcha reallikdan foydalanish kabi yondashuvlar tobora ommalashib bormoqda. Ushbu yondashuvlar o‘quvchilarni ta‘lim jarayonida faol ishtirok etishga undab, ularning motivatsiyasini oshiradi. Xususan, onlayn platformalardan foydalanish, o‘quvchilarga dars materiallarini turli usullarda taqdim etishga va ularning individual qobiliyatlariga moslashishga imkon yaratadi.

METODLAR

Zamonaviy ta‘limda chet tillarini o‘qitishda qo‘llanilayotgan innovatsion metodlarning samaradorligini o‘rganishga qaratilgan tadqiqotda quyidagi usullar qo‘llanildi:

1. *Adabiyotlar tahlili:* zamonaviy o‘qitish usullari, jumladan, raqamli texnologiyalar va interaktiv yondashuvlarga oid ilmiy maqolalar, kitoblar va boshqa nashrlar tahlil qilindi. Bu metod innovatsion yondashuvlarning ilmiy asosi va ularning ta‘lim jarayonidagi o‘rnini aniqlash imkonini berdi.

2. *So‘rovnoma:* talabalarga zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlarning til o‘rganishga ta‘siri haqida so‘rovnoma o‘tkazildi. So‘rovnomada ishtirok etganlar innovatsion metodlar va an‘anaviy yondashuvlarni solishtirish imkoniyatiga ega bo‘lishdi, bu esa tadqiqot natijalariga qimmatli ma‘lumotlar qo‘shdi.

3. *Tajriba darslari:* tadqiqot jarayonida onlayn ta‘lim platformalari va interaktiv dasturlardan foydalangan holda tajriba darslari tashkil etildi. Bu darslarda chet tilini o‘rganishda texnologiyalardan foydalanishning amaliy natijalari kuzatildi.

4. *Kuzatish va tahlil:* tajriba darslari va so‘rovnoma natijalari tahlil qilinib, innovatsion metodlarning samaradorligi, o‘quvchilar motivatsiyasiga ta‘siri va bilimlarni o‘zlashtirish darajasiga ta‘siri baholandi.

Ushbu metodlar orqali zamonaviy pedagogik va innovatsion metodlarning chet tillarini o‘rgatishda qanchalik samarali ekanligi aniqlab berildi.

NATIJALAR

Mazkur tadqiqot natijalari zamonaviy ta’limda chet tillarini o‘qitishda qo‘llanilayotgan innovatsion metodlarning samaradorligini ko‘rsatdi.

1. *Motivatsiya oshishi:* so‘rovnomalar natijalariga ko‘ra, interaktiv platformalar va o‘yinlashtirish elementlari bilan boyitilgan darslarda o‘quvchilarning chet tilini o‘rganishga bo‘lgan qiziqishi sezilarli darajada oshganligi aniqlandi. Dastlabki bosqichda 60% o‘quvchi darslarni qiziqarli deb topgan bo‘lsa, innovatsion yondashuvlar qo‘llangan darslarda bu ko‘rsatkich 85% ga yetdi.

2. *Bilimlarni o‘zlashtirish darajasi:* tajriba darslari jarayonida talabalar innovatsion texnologiyalar orqali yangi so‘z boyligi va grammatik qoidalarni tezroq o‘zlashtirganligi kuzatildi. Interaktiv yondashuvlar yordamida 30% o‘quvchi materialni birinchi darsdayoq to‘liq o‘zlashtirgan bo‘lsa, an’anaviy yondashuvlar bilan bu ko‘rsatkich 20% ni tashkil etdi.

3. *Faollik va ishtirok darajasi:* tajriba darslari va kuzatishlar natijasida innovatsion metodlar qo‘llanilganda talabalarning darsdagi faolligi oshganligi aniqlandi. Masalan, video va audio materiallardan foydalanilgan darslarda talabalar dars jarayonida ko‘proq savollar berishgan, amaliy mashqlarda faol qatnashgan, bu esa ta’lim jarayoniga o‘quvchilarning yanada ko‘proq jalb qilinganligini ko‘rsatdi.

4. *O‘qituvchilar va talabalarning umumiy fikrlari:* so‘rovnomalar natijalariga ko‘ra, o‘qituvchilar va talabalar innovatsion yondashuvlarning ta’lim jarayoniga qo‘shgan hissasini yuqori baholashdi. O‘qituvchilarning 78% i innovatsion metodlarning ta’lim sifati va samaradorligini oshirishda ijobiy rol o‘ynayotganini ta’kidladi.

Yuqoridagi natijalar zamonaviy ta’limda innovatsion yondashuvlar yordamida chet tillarini o‘rgatishda yanada yuqori samaradorlikka erishish mumkinligini tasdiqlaydi. Innovatsion metodlar o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi, bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi va ta’lim jarayoniga faol ishtirokni ta’minlaydi.

MUHOKAMA

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, innovatsion yondashuvlar nafaqat motivatsiya va ishtirokni oshiradi, balki bilimlarni yanada samarali o‘zlashtirish imkonini ham beradi. Ushbu izlanishlar avvalgi tadqiqotlar bilan hamohang bo‘lib, innovatsion texnologiyalarning ta’limga integratsiyasi talabalar va o‘qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratishini tasdiqlaydi. Masalan, Ra’uf va Jamolov (2021) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotda ham, aynan onlayn va interaktiv vositalarning o‘quvchilarning bilim olish jarayoniga ijobiy ta’sir qilishi ko‘rsatilgan edi. Bizning natijalarimiz ham bu metodlar yordamida chet tillarni o‘rganish osonroq va qiziqarliroq bo‘lishini isbotladi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida ba’zi qiyinchiliklar va cheklovlar ham kuzatildi. Jumladan, barcha talabalar innovatsion texnologiyalar bilan ishlashga to‘liq tayyor emasligi, ularning ba’zilariga qo‘shimcha texnik yordam kerakligi aniqlandi.

Bundan tashqari, talabalarning innovatsion yondashuvlarga moslashuvi uchun vaqt va qo‘shimcha malaka oshirish tadbirlari zarur bo‘lishi mumkin.

Kelajakdagi tadqiqotlar uchun bir nechta yo‘nalishlar mavjud. Innovatsion metodlarning uzoq muddatli samaradorligini o‘rganish, ularning qaysi yosh guruhlari uchun ko‘proq mos kelishini aniqlash va bu yondashuvlarning til o‘rgatishdan tashqari boshqa fanlarga ta‘sirini tekshirish muhimdir. Bundan tashqari, har bir metodning turli darajadagi talabalar uchun optimal tarzda moslashtirilishi bo‘yicha chuqurroq izlanishlar o‘tkazilishi lozim.

XULOSA

Ushbu tadqiqot zamonaviy ta‘limda pedagogika va chet tillarni o‘qitishda innovatsion metodlarning ahamiyatini ko‘rsatdi. Tadqiqot natijalari shuni isbotladiki, interaktiv texnologiyalar, raqamli platformalar va o‘yinlashtirish elementlari talabalarning til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshirishda va bilimlarni tezroq o‘zlashtirishda katta samaradorlikka ega. Innovatsion yondashuvlardan foydalanish o‘quvchilarni darsga yanada faol jalb qilish va ularning ta‘lim jarayoniga ishtirokini oshirishga imkon berdi. Umuman olganda, innovatsion metodlarning zamonaviy ta‘limda pedagogik jarayon sifatini oshirishdagi ijobiy ta‘siri katta ahamiyatga ega. Bu tadqiqot natijalari kelajakda innovatsion metodlarni kengroq o‘rganish va o‘qituvchilarni qo‘llab-quvvatlash orqali ta‘lim jarayonini yanada rivojlantirish yo‘lida mustahkam asos yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Brown, H. D. Principles of Language Learning and Teaching. – San Francisco, 2007.
2. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. - England, 2015.
3. Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent, 2012.
4. TESOL International Association: TESOL (tesol.org).
5. Edutopia (edutopia.org).